

Nýggja stýrisskipanin ber nógvar broytingar í sær, eitt nú at:

Løgmaður brýtur lógina

Løgtingið hevur við nýggju stýrisskipanarlógini latið nógvald í hendurnar á lögmanni, sum hevur fingið størri heimildir og harvið eisini størri ábyrgd. Løgmaður eigur ikki at umsita nøkur málsøki í landsstýrinum, men at hava eftirlit við landsstýrismanninum og býta málsøkini teirra millum, siga tveir advokatar, sum hava verið við til at gjøta uppskotið til nýggja stýrisskipanarlóg.

EIRIKUR LINDENSKOV

Ein av fyrrlestrarhaldarum á skeiðnum, sum nakrir søgu- og samfelagsfakslærarar skipaðu fyri í Útvarpshøllini í síðstu viku, var Sjørður Rasmussen, advokatur. Hann hevur verið við til lógarsmiðing í sambandi við nýggju stýrisskipanina, og hann greiddi frá stýris- og tingskipanini.

Hann segði m. a., at løgmaður í dag hevur nógvald størri heimildir, enn hann hevði fyrr. Hann skal nú staðfesta lógir og kunngerðir. T. v. s. at hann, um hann heldur tað vera ráðiligt, kann lata vera við at staðfesta lógir, sum lögtingið hevur samtykt - enn tað ein eitt samt ting samtykkir.

Løgmaður hevur í dag eina freist upp á 30 dagar til at staðfesta og kunngerá lógir.

Kortini er tað óhugsandi, at ein løgmaður við viti og skili fer at seta seg soleiðis ímóti tingsins vilja, tí tað hevði sjálvsagt fingið avleiðingar. Var misálit tað lagt fram móti lögmanni, mátti hann farið. Hinvegin er

hugsandi, at løgmaður letur vera við at staðfesta eina lóg, sum bara ein ella tveir tingmenn hava samtykt. Eftir nýggju tingskipanini ber tað væl til, tí nú skal meiriluti vera ímóti einum uppskoti, skal tað ikki verða samtykt. Eftir gomlu skipanini skulu minst helvtin av valdu tingmonnum - t. e. 17 - vera fyri, um okkurt skuldi samtykkjast. Tá var eisini líka mikið, um so eingin annar atkvøddi.

Løgmaður vænta sær stuðul

- A ein hátt kunnu vit siga, at gamla skipanin ikki heilt er burtur, segði Sjørður Rasmussen. - Um ein minnluti av tinguin samtykkir eitt mál, kann løgmaður forða honum kortini við ikki at kunngerá lógina. Vit kunnu hugsa okkum, at næstan allir samgongumenninir sita uppi á loftinum í tinguin og drekka kaffi, meðan seytjan aðrir tingmenn atkvøða niðriundir. Tá kunnu nýggju teirra samtykkja okkurt, sum átta eru ímóti.

Løgmaður kann vænta sær stuðul frá samgongumonnum, um misálit verður reist móti honum, tí hann ikki vildi kunngerá ta lóg, sum ein minnluti hevur samtykt.

Í síðsta enda er tað løgmaður, sum nú hevur ábyrgdina av kunngjörðum lógum, og tað er hann, sum kann rættarforfylgjast, um okkurt óreglugluti er farið fram, segði Sjørður Rasmussen.

Løgmaður hevur fingið størri vald, men hann hevur eisini fingið størri ábyrgd.

Nú verður eitt «formansumfar»

Tað vanliga, vit hava kent, tá lögtingsval hevur verið, eru tær drúgvu landsstýrissamráðingar. Hesar eru seinastu árin vorðin ógvuliga drúgvur, og tær drúgvastu vóru helst tær, sum Edmund Joensen stóð á odda fyri á sumri 1994. Tær vardu í góðar tveir mánaðir.

Vanligt hevur verið, at tann størsti flokkurin hevur havt «initiativ» til at føra samráðingarnar. Hevur ikki borið honum til at finna meiriluta, hevur hann latið «initiativ» viðari til næststørsta flokk. Hetta hendi t. d. í 1978, tá Pauli Ellefsen á odda fyri Sambandsflokkurin mátti lata Atla Dam úr Javnaðarflokkinum leiðsluna fyri samráðingarnar. Tá endaði tað eisini við, at størsti flokkur, Sambandsflokkurin, fór í andstöðu, meðan samgongan millum Javnaðar-, Fólka- og Tjóðveldisflokkinn helt fram.

Næstu ferð landsstýrissamráðingar verða, verður manngongdin ein onnur. Tá verður - eins og vit kenna tað úr Danmark - skipað fyri einum «formansumfar». Formaðurin í fráfarandi tinguin kallar saman til hetta «formansumfar». Hann er framvegis formaður, tí tingið situr frá fyrsta tingdegi til fyrsta tingdag hjá nývalda tinguin. T. v. s. at dagin eftir valið eru

eisini teir tingmenn, sum ikki vórðu afturvaldir, framvegis tingmenn. Teir fara ikki frá, fyrr enn núvalda tingið hevur sín fyrsta fund. Soleiðis kann tað henda, at ein lögtingsformaður, sum ikki varð afturvaldur, skal kalla saman til formansumfarið, at formenninir í ymsu flokkunum skulu peika út tann formannin, sum teir halda skal leiða landsstýrissamráðingarnar. Tann, ið teir flestu peika á, fer so samráðingarnið.

Bert útskriva val og velja lögmann

Eftir nýggju stýrisskipanini hevur lögtingið mist nógvald heimildir. Tað eru bara tveir atkvøðugreiðslur, sum lögtingið kann gera, uttan at løgmaður skal staðfesta tær. Tað er at velja lögmann og at útskriva val. Sjørður Rasmussen segði, at hetta var gjørt við tí fyri eyga, at tey trý valdinir, útinnandi, lógegvandi og dømandi skuldu stýra í felag - ella halda hvønn annan skák-mát.

Nærdemokratiið - ella tað, at einstaklingar kunnu gera vart við seg, ella hava beinleiðis ávirkan, er eitt hugtak, ið er um at hvørva. Fyrr bar einum og hvørjum til at skriva tinguin bræv, sum formaðurin síðan las upp fyri tingmonnum. Hetta ber ikki til í dag. Hevur onkur hug at skriva til tingið, so kann hetta ikki lesast upp frá tingsins røðarapalli, men umstingingin kann kopiera brævið og býta tað út til tingmenn. Tingmenn kunnu

so undir viðgerðum sita úr innsendum brøvum - um tingformaður loyvir tí.

Veit ikki at hann má ikki...

Sum vit hava høyrft í sjónvarpinum, so er løgmaður lógbrotari. Á skeiðnum nart Sjørður Rasmussen eisini við spurningin, um løgmaður

Løgmaður umsitar m. a. oljumál, marknaðarsamráðingarnar og starvsfólkamál. Men tað hevur hann ikki lov til, siga tveir lógróðingar. Men løgmaður veit seg ikki gera nakað galið

eftir nýggju stýrisskipanin kann hava nógvald málsøki. Metingin hjá Sjørða Rasmussen var púra greið, at tað kann løgmaður ikki. Hann skal býta út málsøkini og hava eftirlit við landsstýrismanninum. Løgmaður er ikki landsstýrismaður og skal tí eingi málsøki umsita. Annfinn V. Hansen, advokatur, sum eisini var við til at gera uppskotið til stýrisskipanarlógina, hevur í sjónvarpinum verið frammi við júst somu sjónarmiðum, at løgmaður brýtur lógina.

Vit royndu í gjár at fáa fatur á lögmanni, men hann var bruturstaddur. Men við sjónvarpið segði hann friggjadagin, at hann helt ikki, at hann umsat nakað, sum hann ikki átti at umsita. Við øðrum orðum: Løgmaður veit ikki av at hann brýtur lógina.

Spurningurin er so, um løgmaður fer at leggja málsøkini frá sær, lata annan tak- a tey yvir, ella um hann bara letur til standa.

Bygnaðarbroytingarnar lýsast nærmari

Í síðstu viku skipaðu nakrir søgu- og samfelagslærarar við Studentaskúlnar fyri skeiði í Útvarpshøllini.

Evni á skeiðnum var „Politiska skipanin í Føroyum“. Endamálið við skeiðnum var at geva innlit í bygna og virkisháttin hjá politisku skipanini og at lýsa tær broytingar, sum hava verið í skipanini síðani 1992.

Viðtøkan av nýggju stýrisskipanarlógini fyri Føroyar vil framvegis vera í sær nýggjar og øðrvísi møguleikar hjá politisku skipanini at virka undir og taka avgerðir útfrá.

Vit fara í komandi bløðum at viðgera hetta evnið nærmari og m. a. eisini at royna at lýsa uppskotið til bygnaðarbroytingarnar, sum hevur fingið so misjavna undirtøku millum politikarar.

Avgerðarrættur lögtingsins er fallin... Tingið hevur latið nógvald til lögman og hevur eftir nýggju stýrisskipanini bert síðsta orðið at siga í tveimum málum: At velja lögmann og at skriva út val. Løgmaður skal góðkenna alt annað, sum lögtingið samtykkir